

Bayer Zsolt: A jó és a rossz metamorfózisa

2025 december 10. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Valahol el?ttünk, valahol nyugaton a remény meztelenre vetk?zött, és ráfeküdt a sínekre. Messze volt még, de nem mozdult. Tudtam, hamarosan el fogjuk érni.

A kilencvenes évek elején egy párás, fülledt délután egy vonatra vártam Berlinben az egyik U-Bahn állomás alsó szintjén. (...)

Vártam a vonatra, hogy megjöjjön Kreuzberg fel?l, és hirtelen észrevettem, hogy e tiltott zónában ezúttal van valaki. Egy clochard volt, és éppen görnyedt háttal, fájdalmasan, arcát e fájdalmában kissé felénk fordítva, mint aki együttérzésre számít, vizelni próbált a síneknek épített járatba. Látszott, hogy valóban nagy szenvedést okoz neki a vizelés, és szinte cseppenként tud csak megszabadulni a húgytól. Mire teljesen felfogtam, mi történik ott, már körülöttem is észrevették, micsoda példátlan eset zavarja meg számunkra ezt a délutánt. Azonnal és általános, szinte tapinthatóan egyöntet? volt a vélemény, hogy ez botrány, és a botrányt rögtön meg kell szüntetni, a clochard-nak távoznia kell, és a sárga vonal érvényét vissza kell állítani. Nem lett volna baj, ha clochardnak sikerül befejeznie a dolgát, és visszaoldalog miközénk, aztán felmászik a lépcs?n a fels? szintre, de a clochard nem fejezte, mert feltehet?en nem fejezhette be, és ami ennél is közelebb vitte az eseményt a bajhoz, az volt, hogy a túloldali peronon egyszercsak egy rend?r t?nt fel, és átkiáltva onnan, voltaképpen szinte szemben a clochard-ral, határozottan felszólította a törvényszeg?t, hogy azzal, amit csinál, azon nyomban hagyjon fel. (...)

Magától értet?dik, hogy a clochard számolt vele, hogy a másik fájó el?nye miatt a rend?r gyorsabb lesz, mint ?, és semmiképpen nem tudja akarata és a természet akarata szerint id?ben befejezni a tiltott cselekedetet, ezért, amikor érzékelte, hogy a rend?r sietve, majd futva elindul a túlsó peronon, hogy a távolban nyíló feljáraton elérje a fels? szintet, és átrohanjon a sínek fölött, aztán lefusson ide a mi oldalunkra, és fülön csípje ?t, nagynehezen, nyögdécselve, de abbahagyta, amit csinált, és elkezdett menekülni felénk, hogy minél el?bb elérje a legközelebbi, felfelé vezet? lépcs?t, és elt?njön valahogy. (...)

A rend?r szemszögéb?l nézve a dolgot, ? a törvényt, a mindenki által jóváhagyott és ezért kötelez? Jót képviselte a mindenki által elítélt és az ésszer?re nemet mondó szabályszeg?vel, más szóval a Rosszal szemben. Igen, a köteles Jót képviselte, de az adott pillanatban tehetetlenül, bennem pedig, ahogy megalázottan az embertelen versenyt figyeltem, méterek a centiméterekkel szemben, az történt, hogy késélessé vált a figyelmem, és ez a figyelem megállította a pillanatot. Ott állította meg, ahol észrevették egymást, a jó rend?r azt, hogy a rossz clochard a tiltott zónában vizel, és a rossz clochard azt, hogy balszerencséjére mindezt észrevette egy jó rend?r. (...) igen, azt látom, hogy a Jó ebben a versenyben ezt a Rosszat mindenössze tíz méter miatt soha nem kaphatja el, mert ez a tíz méter áthidalhatatlan, és hiába fogja el majd ez a rend?r ezt a clochard-t a berobbanó szerelvénnyel egyid?ben, az én szememben az a tíz méter örök és legy?zhetetlen, mert az én figyelmem azt érzékeli csak, hogy a Jó soha nem éri el a csápoló Gonoszt, mert a Jó és a Gonosz között nincsen semmiféle remény.

Ment velem a vonat Ruhleben felé, és nem bírtam kiverni a fejemb?l azt a reszketést és csápolást, s hirtelen, mint a villám, belém csapott a kérdés, hogy vajon ez a clochard és a többi pária mind, mikor lázadnak fel – meg hogy milyen is lesz az a lázadás. Talán véres, talán kegyetlen, talán szörny?, amikor az egyik felkoncolja a másikát, aztán leintem magam, mert azt mondom, ó, nem, az a lázadás, amire én gondolok, más lesz, mert az a lázadás az egészre vonatkozik. (...)”

Krasznahorkai László Svéd Királyi Akadémián elmondott beszédéb?l olvashattak általam önkényesen kiragadott részleteket.

Elolvastam az egész szöveget, önkényesen kiragadtam bel?le néhány részletet, azután kinéztem illúzióvesztéseim vonatának ablakán, amelyen a kilencvenes évek eleje óta ülök, s nincs állomás, ahol kiszállhatnék, illetve lenne, de az ellenkez? irányban, ugyanis vonatom nyugat felé robog.

Ültem illúzióvesztéseim szerelvényén, mindjárt a mozdony utáni els? kocsiban, a kalauzzal vitatkoztam éppen, aki szerint jegyem a jöv?be szól, én pedig er?sködtem, hogy az nem lehet, mert átváltottam jegyem a múltba, ? pedig gúnyosan mosolygott és mondta, azt a járatot már évekkel ezel?tt megszüntették, ráadásul azt is szóvá tette, hogy nincs helyjegyem, kiváltképp a mozdony mögötti els? kocsiba, mert ide a legdrágább, én pedig ezen vigyorogtam gúnyosan, s talán azt is mondtam, összeszedve minden bátorságom, hogy „hát ez jellemz?”, a kalauz pedig mondta, hogy a legközelebbi megállónál le fog szállítani a vonatról, én pedig reményteljesen kérdeztem, hogy „akkor lesz legközelebbi megálló?”, mire azt válaszolta, hogy lesz, persze, hogy is gondolhatom, hogy nem lesz, lesz majd, „a seholban és a végtelenben”, úgyhogy legyek türelemmel.

Így érkeztünk meg Kircheim unter Teckbe, és a szerelvény lassított, mert be kellett várjuk azt a szembejöv? vonatot, amelyen nekem kellett volna ülnöm.

Ekkor vettem észre hirtelen az afgánt.

Lassú léptekkel közeledett egy fiatal n? felé, hátulról közeledett, mint az örök gyávák, majd mikor beérte a n?t, megragadta hátulról a nyakát, és egy tíz centiméteres késsel négyszer hátba, kétszer pedig combon szúrta.

Ezen a ponton érdemes, s?t, muszáj tisztáztunk, hogy az afgán kése csak 9,5 centiméteres volt, de mivel éppen akkor olvastam Krasznahorkai László értekezését a Jó és a Rossz közötti tíz méterr?l és tíz centiméterr?l, a kafkai parabola kedvéért módosítottam az afgán 9,5 centiméteres pengehosszúságát tíz centiméterre, kockáztatva ezzel, hogy teljesen hiteltelenné válik történetem és szemtanúságom, ugyanis az ilyesféle dolgok manapság 0,5 centiméteren szoktak múlni, és persze faji hovatartozáson, amir?l ellenben szigorúan tilos beszélni.

Az afgán megragadta áldozatát, akit ezután, a megragadás atavisztikus aktusát követ?en négyszer hátba majd kétszer combon szúrt.

A fiatal n? – tanárn? volt, német, tehát alacsonyabb érték? élet – sikoltozni kezdett, ennek hatására az afgán elengedte ?t és elfutott.

Döbbenten néztem a szörny? jelenetet, vánszorgó vonatom ablakából, s szemem sarkából láttam Krasznahorkai Lászlót is, aki éppen nekifogott letisztázni beszédét, amelyet majd a Svéd Királyi Akadémián fog elmondani, Nobel-díjának átvétele alkalmából.

És akkor, ott, abban a pillanatban észrevettem az alig tízméternyi távolságot Krasznahorkai ünnepi beszéde és a hatszor megszúrt német tanárn? földre rogyása között.

Mindössze tíz méter, mégis, soha, de soha nem fogják utolérni egymást, pedig Krasznahorkai óriási sebességgel robog a semmi légüres terében, a földre rogyó német tanárn? pedig végtelen kínok között alig tesz meg tíz centit, mialatt Krasznahorkai tíz métert.

Eleai Zénón paradoxonja rémlett fel akkor bennem, Akhilleusz és a tekn?s paradoxonja, miszerint Akhilleusz, a leggyorsabb görög száz láb el?nyt ad a lassú tekn?sbékának, ám soha nem fogja utolérni és megel?zni, mert bármennyivel is gyorsabb a tekn?snél, míg ? megtesz egy bizonyos távolságot, addig a tekn?s is megtesz valamennyit, igaz, sokkal kevesebbet, de ez a kicsi különbség állandó, és korántsem biztos, hogy végtelen sok szám összege is véges eredményt ad, mert el?fordulhat, miszerint a végtelen sok kicsike id?szelethez végtelen sok összeadás rendeltetik, így soha nem érünk a m?velet végére, vagyis Akhilleusz soha nem éri utol a tekn?st.

Ahogy Krasznahorkai sem a kort, amelyben élnie adatik.

Így egyszer?en képtelen észrevenni, hogy minden másképpen van, s hogy a Jó és a Rossz helyet cseréltek.

Eddig jutottam gondolataimban, amikor a vonatom csikorgó kerekekkel megállt. Felpattantam az ülésr?l, hogy a kalauzt és minden egyebet hátra hagyva végre leugrok illúzióvesztéseim semmibe rohanó szerelvényér?l, amikor láttam, hogy összeül a bíróság a peronon, és fegyveresek vigyázzák, nehogy valaki leszálljon, félre nézzen vagy szót emeljen.

Meghallgatták a tanúkat, köztük a hatszor megszúrt fehér, német tanárn?t, majd a bíró kimondta a szentenciát:

„Csak hatszor szúrt az afgán, majd, miután a n? sikoltozását hallva elfutott, így teljesen egyértelm?, hogy visszalépett gyilkossági szándékától, így az emberölési kísérlet nem áll meg, csak a súlyos testi sértés”.

A n? ügyvédje felállt, és kifejtette, miszerint a gyilkossági szándéktól való visszalépéshez az szükségeltetik a hatályos jog szerint, hogy az elkövet? aktív segítséget nyújtson áldozatának és kihívja a ment?ket, ám az afgán pusztán megijedt és elfutott, sorsára hagyva a fehér, német n?t, és ez nem tekinthet? visszalépésnek.

A bírót mindez nem hatotta meg, és hat év börtönt szabott ki.

Hat szúrás, négy a hátba kett? a combba – hat év.

Szúrásonként egy év.

S a vonatom lassan, nyikorogva, csikorogva elindult.

Robogtunk tovább, nyugat felé. Megállíthatatlanul.

Még láttam, ahogy az afgán magára ölti az önsorsrontó „jóság” bohócfejekkel ékes köpönyegét, széles mosollyal levizeli a nyugatot és a korszellemet, s alig halad tíz centimétert vizelés közben, míg az igazság és a józan ész tíz métert is megtesz ugyanannyi id? alatt, mégsem éri utol sohasem.

Templomaink szentjei lekászálódtak talapzataikról, lemásztak a freskókról, és elindultak valahová.

Kivétel nélkül az ellenkez? irányba haladtak, mint a vonatom. Utánuk kiáltottam – hiába. Még csak oda sem néztek. Krasznahorkai László jött csak velünk egy irányba, gyalog, s bár vonatunk már robogott, ? ott volt, szorosan mellettünk.

És azt súgta, hogy „az irodalmi Nobel-díj kapcsán eredetileg a reményr?l kívántam megosztani önökkel a gondolataimat, de a remény nálam éppen *végleg* kifogyott, így most az angyalokról fogok beszélni.”

Aztán beszélt.

Annyira halkan és annyira érthetetlenül, hogy mindenki értette ott a vonaton.

Csak azok nem, akik az ellenkez? irányba akartak volna menni, de nem engedték meg nekik.

Valahol el?ttünk pedig, valahol nyugaton a remény meztelenre vetk?zött, és ráfeküdt a sínekre. Messze volt még, de nem mozdult. Tudtam, hamarosan el fogjuk érni.

Bayer Zsolt - www.magyarnemzet.hu

Ajánló